Nummer 21 Donderdag 25 Mei 1933 33ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER KONINKLIJKE VEREENIGING „OOST EN WEST"

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad. (Voor de overzeesche gewesten en het buitenland f 6.— per jaar).

ATTENTIE.

Het Algemeen Secretariaat der Vereeniging is gevestigd te 's Gravenhage, Smidswater 10 nabij het Korte Voorhout; daaraan is verbonden een Leeskamer, toegankelijk voor de leden der Vereeniging.

WERFT LEDEN!

Een ieder, die vóór 1 Januari 1934 twee leden aanbrengt, wordt, als premie, een ex. van het Prachtige Gedenkboek aan de Intern. Kolon. Tentoonstelling, Parijs 1931 gratis aangeboden.

Studie-Commissie van „Oost en West".

I. Gratis voorlichting inzake studie en/of huisvesting voor jongelieden uit Oost- en West-Indië.

II. Bij betaling van f 15,— per jaar doorloopend toezicht en/of volledige z.g. voogdijschap, omvattende o.a.:

a. afhalen van boot of trein;

b. zorg voor voorloopige en/of definitieve huisvesting;

c. volledige behartiging van studiebelangen;

d. financieel beheer.

Nadere inlichtingen bij den Eersten Gedelegeerde W. Meijer, Prins Mauritsplein 23, Telefoon 550752.

Oproep tot steunverleening.

Wie wil iets bijdragen om kost- en kleedgeld te voldoen voor 2 Nederl. kinderen (jongens van 9 en 10 jaar), wier ouders in Britsch-Indië vertoeven? De vader, ingenieur, voldeed geregeld aan zijne verplichtingen tot ult. December a°. p°., maar is, sedert dien, daartoe niet meer in staat.

De kinderen verbleven reeds een paar maal, gedurende vacantie, in een te goeder naam en faam bekend kinderhuis in de provincie Utrecht en genieten thans nog huisvesting bij een familie te Utrecht, die zich hun lot aantrok, maar zonder geldelijke hulp is zulks niet langer mogelijk. Benoodigd is voor beide kinderen, te samen ± f 80.— 's maands, ten einde hen blijvend in genoemd kinderhuis te kunnen doen opnemen.

Men melde zich bij het Algemeen Secretariaat der Vereeniging, Smidswater 10, Den Haag, postgiro No. 14574. Elke bijdrage, hoe gering ook, is welkom, doch in het bijzonder, toezegging van een maandelijksche bijdrage, tot wederopzeggens toe. Het Dagel. Bestuur.

Partijen.

Het spreekt wel van zelf dat, moge ook dit opschrift aan „politiek" doen denken, hetgeen hieronder volgt, daarmede niets van doen heeft. Critiek op het Regeeringsbeleid komt in de Vereeniging, noch in haar Orgaan tot uiting; ze is „taboe".

Oost en West is „neutraal", krachtens doel en middelen; ware het anders, de Vereeniging zou van den aanvang af ten doode opgeschreven zijn. Deze uitspraak behoeft geene nadere verklaring; het hierin gelegen standpunt wordt dan ook algemeen als juist erkend.

Wanneer dan in deze regelen het algemeen begrip van wat onder dit woord verstaan wordt, in betrekking gebracht wordt tot onze Vereeniging, dan geschiedt dit, omdat ook een neutrale Vereeniging, in zekeren zin, een partij vormt. Onze leden, die het streven toejuichen om den band tusschen Nederland en zijn Overzeesch gebied te onderhouden en te versterken, onder de zinspreuk: „Oost en West en Nederland, krachtig door het Rijksverband" vormen, uit hoofde van dit sterk beginsel, een partij, hoe uiteenloopend overigens hunne richting in leven en maatschappij zij.

Een partij dus met den kern van „behoud", maar met de middelen tot ontplooiing. Dit is de gezonde basis waarop „Oost en West" is opgetrokken.

In de Historische Studiën van wijlen Prof. Jorissen, treft men in een essay over koning Louis Philippe, deze merkwaardige zinsnede aan:

„Elke politieke partij gaat ten onder die aan het belang van een zekere klasse, hoe talrijk ook, dat des geheelen Volks opoffert".

Treffend woord, voor deze tijden nog, die herinneren aan toestanden van weleer in ons Vaderland.

Wat O. en W. betreft, ze is geen politieke partij, ze tracht het hare bij te dragen tot de behartiging der belangen van gansch een Volk door het meer bekend maken met het eigen gebied. Zij zal daarom niet ten onder gaan, maar blijven leven en dit te krachtiger, naarmate zij zich uitbreidt, naarmate haar ledental toeneemt.

Voor dit laatste zijn de tijdsomstandigheden minder gunstig, toch zijn er nog duizenden die het kleine offer der contributie kunnen getroosten.

Daarvoor is noodig „aansporing en opwekking" en het Bestuur geeft het voorbeeld blijkens zijn oproep in de eerste kolom bovenaan op de eerste pagina van dit nummer. Sluit u aan bij een „partij", waartoe een ieder kan toetreden, die iets voelt voor een algemeen Volksbelang.

Sluit u aan bij de Kon. Ver. „Oost en West", door aanmelding bij het Algemeen Secretariaat, Smidswater 10, Den Haag, of bij een der Secretarissen van hare afdeelingen. Hunne adressen vindt ge op bladzijde 251 van dit nummer vermeld.

Een nieuwe Bali-film.

„Het eiland der demonen" in de Mozartzaal te Berlijn.

Baron Victor von Plessen en Dr. Friedrich Dahlheim hebben een Bali-film vervaardigd, die door de Europa-Filmverleih A. G. in exploitatie genomen is. De Bali-film, die we eenige jaren geleden van de Ufa te zien kregen, was een kultuur-film. Het lag derhalve voor de hand, thans een speelfilm samen te stellen, waarbij het land met zijn zeden en gebruiken slechts een bijkomstige factor is.

Het is zeer zeker geen gemakkelijke taak, een dergelijke film smaakvol samen te stellen. Allen die ernstig in dit onderwerp belangstellen, zal immers een dergelijke poging steeds min of meer onbevredigd laten.

Als men het programma doorbladert, waarin ons een en ander verteld wordt over het ontstaan van deze film, worden wij reeds eenigszins wantrouwend. Want de bewering, dat de regent Anak Agung Gdeh Ray, die in Gianjar zetelt, voor zijn aanbevelingen aan de burgemeesters van Bali een ridderorde geëischt en zich ten slotte met een gouden horloge tevredengesteld zou hebben, klinkt wel wat erg naïf. Ik kan me niet voorstellen, dat een hoogstaande Baliër zich op een dergelijke negermanier voor zijn welwillendheid zou laten afschepen. Men kan eerder aannemen, dat hij zich door een dergelijk aanbod door een Europeaan beleedigd zal achten.

De film zelf is echter geenszins een mislukking. Het welslagen is wel is waar voornamelijk te danken aan de inboorlingen, die onovertreffelijke acteurs bleken. Men kan er zich nauwelijks een voorstelling van maken, hoe rustig en natuurlijk en met welk een talent deze natuurkinderen zich voor de camera gedragen. Geen verlegen lachje, geen zweem van ijdelheid en koketterie, geen gène. Men behoeft zich slechts voor te stellen, hoe Hollandsche boeren zich zouden gedragen, die men na enkele repetities in een film zou laten spelen.

De handeling is in dit geval niet al te belangrijk. Ze dient slechts als band, die de menschen en hun omgeving bij elkaar houdt. De types zijn goed gekozen. Alleen met de figuur van de „heks" moet men zich eerst wat meer vertrouwd maken. Aanvankelijk doet ze te veel denken aan de heks uit onze sprookjes. Sari, Wajan en Boedal zijn prachtige, frissche, aantrekkelijke figuren. Lombos is meesterlijk in zijn naïve sluwheid.

De film geeft tafereelen van buitengewone schoonheid te zien. Twee onvergetelijke, aangrijpende momenten: het rhythmische fanatieke gezang der jonge mannen bij den dans der kleine droomdanseressen en de wanhopige

moeders met hun door de pest aangetaste kinderen.

De film als speelfilm — met de bedoeling op aangename wijze leerzaam te zijn — bevredigt den toeschouwer volkomen. En niet minder den toehoorder. Het was een gelukkig denkbeeld, de taal niet als middelaarster der handeling, maar slechts als onderlijning der handeling te bezigen. In verband hiermede had men echter wat voorzichtig moeten zijn bij de behandeling van het muzikale element. Een bewerking naar Balische motieven was overbodig geweest. De primitieve instrumenten en melodieën der Baliërs waren als hulpmiddelen der handeling voldoende geweest. Door de verbinding met Europeesche muziek was een vergroving niet te vermijden.

De vorm eener handeling had nog ten gevolge, dat vele mooie en aantrekkelijke tafereelen achterwege moesten blijven of te zeer op den achtergrond traden. Van de prachtige architectuur der Balische tempels is slechts weinig te zien. Indien men slechts een reeks van scènes uit het volksleven vertoond had, had men zonder twijfel veel andere en belangrijkere motieven gevonden. Men had dan bij voorbeeld kunnen laten zien, hoe de vrouwen met hun zware vrachten koopwaar op het hoofd zwijgend achter elkaar van het eene dorp naar het andere gaan — door rivieren en over heuvelen — onvermoeibaar.

Of hoe bij de begrafenis van den man de weduwe op 'n draagstoel rond om de doodenfiguren heen gedragen wordt, in het bijzijn van vele vrouwen met hoogopgestapelde offerschalen.

De kostbare, kunstige weefsels, smeedwerken, aardewerkvoorwerpen, de architectonische kunstwerken hadden ons getoond kunnen worden.

De talrijke feesten met dansen en liefdeszangen en spelen missen wij slechts noode. Vooral de masker- en zwaarddansen, en de effectvolle schaduwspelen, die in de film uitstekend tot hun recht gekomen zouden zijn.

Ook de paleizen der vorsten hadden wij gaarne gezien met hun kostbare, door demonen bewaakte huistempels.

Hoe veel had ons nog getoond kunnen worden van dit eiland met zijn gelukkige, trotsche, vrije en demokratisch voelende schoone bewoners. Maar zelfs dan zouden wij nog de kleuren gemist hebben! Het rood en geel der ondergewaden, het donkere blauw, rood, geel der sarongs, de bonte kleuren der mannenrokken met de goud- en zilverdraden, de vlammende glans van de bloemen, van de lucht, het krachtige blauw, rood, zwart, wit en het vele goud der houten huizen en poorten der rijken.

Dat alles is nu eenmaal door de camera niet natuurgetrouw op te vangen. Wiens oogen echter niet blind zijn voor de taal van schoonheid en reinheid, die uit de blikken en edele lichamen der menschen van deze Balifilm tot ons spreekt, hij kan veel van datgene vermoeden, wat hem in deze film onthouden moest worden. ELISABETH AUGUSTIN.

Berlijn, April 1933.

„Boedi Oetomo".

1908—1933.

Op 20 Mei j.l. bestond „Boedi Oetomo" vijf-en-twintig jaar. *Boedi Oetomo* is de welluidende inheemsche naam voor hetgeen wij in onze taal „Het schoone streven" noemen. Streven is altijd moeilijk, vooral wanneer men geen scherp gesteld doel voor oogen heeft. „Boedi Oetomo" heeft in den loop der jaren meer dan eens in twijfel verkeerd ten aanzien van het doel, dat het „al strevende" bereiken wilde en dat het zich aanvankelijk had gesteld. Men heeft „Boedi Oetomo" om die reden wel eens „het moeilijke geval", de sfinx onder de inheemsche vereenigingen genoemd. Maar bij de viering van een zilveren feest, staat men niet te lang stil bij de ietwat hachelijke momenten in de geschiedenis van vijf-en-twintig jaren. „Boedi Oetomo" is ten slotte de oudste politieke inlandsche vereeniging, die onder vaak zeer moeilijke omstandigheden haar weg heeft moeten zoeken. Zij heeft, als organisatie, veel wat men waardeeren moet en er is alle aanleiding om bij haar zilveren feest mild in zijn oordeel te zijn.

Het „Alg. Hdlsbl." heeft er onlangs op gewezen, dat de voorzitter van „Boedi Oetomo", de heer Koesoemo Oetoyo, er van den aanvang van zijn optreden af naar gestreefd heeft de volksmassa economisch te mobiliseeren en haar in „self-help" haar heil te doen zoeken. Het jaar 1927 bracht daardoor algeheelen stilstand in de politieke activiteit der vereeniging. Maar laten wij bij het begin beginnen en laat het ons veroorloofd zijn, daarbij gebruik te maken van de zeer goed gedocumenteerde geschiedenis van „Boedi Oetomo", die de heer J. Th. Petrus Blumberger, voortreffelijk kenner der inlandsche verhoudingen, te boek heeft gesteld.

„Boedi Oetomo" werd opgericht op 20 Mei 1908 en bij gouvernementsbesluit van 28 December 1909 werd de vereeniging als rechtspersoon erkend. Het doel van de vereeniging werd bij haar oprichting als volgt omschreven: het bevorderen van den vooruitgang, zoowel in materieelen als in geestelijken zin, van de bevolking van Java en Madoera in de eerste plaats en verder van de bevolking van Insulinde, voor zoover die zich op Java bevindt — in engeren zin: de bestaansvoorwaarden van genoemde bevolking te verbeteren. Wanneer men zich even herinneren wil, hoe de verhoudingen in Indië 25 jaar geleden waren, hoe gering de samenwerking toen nog was tusschen de Europeesche en inheemsche bevolkingsgroepen en hoe weinig van de inlandsche groepen zelf uitging voor verbetering van haar economische positie, dan kon men niet anders dan met sympathie de oprichting van „Boedi Oetomo" begroeten.

De vereeniging is als volgt ontstaan. In het jaar 1906 reisde de gepensionneerde dokter-djawa te Djokjakarta, Mas Waridin Soedira-oesada, geheel Java rond om bij hooge en lagere inlandsche ambtenaren zijn denkbeelden te propageeren betreffende de middelen om het Javaansche volk te steunen in zijn pogingen zich op te heffen en om, in de eerste plaats, die ambtenaren te winnen voor de oprichting van een studiefonds voor Javaansche kinderen, waarvan de ouders niet bij machte waren de kosten der opvoeding te dragen en waarbij niet geboorte en afkomst, doch alleen goed gedrag en eigenschappen des geestes den doorslag zouden moeten geven. De door Mas Waidin Soedirà-oesada gepropageerde denkbeelden schoten het eerst wortel bij de leerlingen van de Dokter-djawa school te Batavia. In Mei 1908 werd door die leerlingen een vereeniging opgericht ter bevordering van den vooruitgang van Java's bevolking, welke vereeniging den naam kreeg van „Boedi Oetomo": het schoone streven. De gevoerde propaganda had tot gevolg, dat spoedig de leerlingen van andere inlandsche scholen in verschillende plaatsen op Java zich aansloten en afdeelingen stichtten. Op 3 en 4 October 1908 werd te Djokjakarta het eerste congres der vereeniging gehouden, dat behalve door de van overal gekomen inlandsche hoogere en lagere ambtenaren en ontwikkelde particulieren, ook werd bijgewoond door tal van notabele Europeanen. Men voelde in de Europeesche kringen sympathie voor het streven van deze jonge inlandsche organisatie.

Na dit eerste congres nam het ledental van „Boedi Oetomo" belangrijk toe. Op het eind van 1909 telde de Vereeniging reeds 10.000 leden, verspreid over niet minder dan 40 afdeelingen! De middelen, welke de afdeelingen aanwendden ter bereiking van het gestelde doel, waren verschillend; er waren er die het onderwijs, weer anderen die den handel trachtten te bevorderen. Het Hoofdbestuur van „Boedi Oetomo" wijdde zich echter in dien tijd steeds aan het volksonderwijs, omdat onderwijs de voornaamste voorwaarde voor vooruitgang is. De pogingen van verschilende afdeelingen om den handel te bevorderen, liepen in die jaren steeds op een mislukking uit.

Nu braken de jaren aan, waarin verschillende intellectueele inlanders zich meer en meer met de politiek gingen bezighouden, met een politiek, die in hoofdzaak op een nog ver-verwijderde toekomst was gericht, waardoor de behartiging der belangen van het heden in het gedrang kwam. Na haar aanvankelijken grooten bloei, brak voor „Boedi Oetomo" een periode van tijdelijke inzinking aan. Van de Regenten en lagere ambtenaren ontving zij geen voldoenden steun meer en de „Sarekat Islam", welke in dien tijd werd opgericht, schoof „Boedi Oetomo" leelijk op den achtergrond. Zijn voorzitter Raden Mas Aria Soerja Soeperto wist echter weer nieuw leven in de vereeniging te brengen.

In 1915 begon „Boedi Oetomo's" periode van politieke werkzaamheid, toen het hoofdbestuur deelnam aan de ingezette propaganda voor een inlandsche militie. Was de vereeniging, door aan deze actie mede te doen, in afwijking van haar opzet, op politiek terrein gekomen, de naderende opening van den Volksraad deed „Boedi Oetomo" in 1917 besluiten deel te nemen aan de verkiezingen voor dat vertegenwoordigend college. Toen als reflex op de politieke gebeurtenissen in November 1918 een „Radicale Concentratie" tot stand kwam, sloot Boeti Oetomo's vertegenwoordiger in den Voldksraad zich daarbij aan. In deze radicale organisatie, die stelling nam tegenover het Gouvernement, werd Boedi Oetomo's vertegenwoordiger echter veeleer aangemerkt als belangstellend toeschouwer dan als daadwerkelijk deelnemer. Weldra bleek, dat de groote meerderheid der leden zich met het program der Radicale Concentratie niet kon vereenigen, daar het te revolutionnair-socialistisch werd geacht.

Wenschte „Boedi Oetomo" tot dusver aangemerkt te worden als vertegenwoordigster van de Javaansche aristocratie van afkomst en intellect, in een in September 1914 te Semarang gehouden vergadering werd aan de afdeelingen der vereeniging de bevoegdheid gegeven om door vorming van locale kringen in contact te komen met de breede massa van het volk, een maatregel, welke weinige jaren later het uittreden van bijna alle intellectueelen uit „Boedi Oetomo" tengevolge had.

De toenemende invloed van vooruitstrevende jongeren was oorzaak geworden, dat de politieke inzichten van „Boedi Oetomo"'s hoofdbestuur zich verscherpten en toen de vereeniging zich, — met, nota bene, de Indische communistische partij! —, aansloot bij de z.g. „autonomie-beweging" —, bestond er alle aanleiding niet langer geloof te hechten aan de loyauteit der vereenigingsleiding „Boedi Oetomo"'s politieke actie bleef zich in linksche richting bewegen....

Een periode van besluiteloosheid brak voor de vereeniging aan, en herhaaldelijk deden zich conflicten in de vereenigingsleiding voor. Dit

veranderde toen in 1926 Koesoemo Oetojo tot voorzitter werd benoemd, die uitdrukkelijk verklaarde, dat hij er niet aan dacht de Regeering tegen te werken.

Op het congres, in April 1928 te Solo gehouden, kwam de vraag ter sprake of „Boedi Oetomo" zou medewerken aan het groeiend streven naar vorming van een „Al-Indonesische eenheid". De verwezenlijking van de Indonesische eenheidsgedachte drong zich meer en meer naar voren. Het orgaan der vereeniging kreeg in April 1931 een Indonesisch cachet. De naam werd veranderd in „Boedi Oetama", orgaan der „partai" en niet meer van de „perkoempoelan" Boedi Oetomo. Op het congres van 1931 werd besloten te streven naar een fusie van alle Indonesisch-nationalistische vereenigingen....

De politieke doelpunten hadden de economische en zedelijke, — die van het volksonderwijs! — verdrongen. Men ziet, dat bij de herdenking van „Boedi Oetomo's" vijf-en-twintig-jarig bestaan de lijn der ontwikkeling dezer vereeniging nogal krommingen vertoont.

Niettemin willen wij de verwachting uitspreken, dat „Boedi Oetomo" voor de toekomst nuttig werk zal verrichten voor de effectieve samenwerking tuschen „Oost" en „West" in Indië. Zij telt nu 25 jaar. Een vereeniging van dien leeftijd is in staat de lessen van het verleden te leeren. Jubelklanken willen wij bij dit zilveren jubileum niet laten hooren. Maar wel willen wij in de verdere ontwikkeling van „Boedi Oetomo" vertrouwen blijven stellen onder een leiding, die wij bekwaam achten en voor haar taak berekend.

Uit vervlogen dagen.

(overgenomen uit de Surinaamsche Almanak voor het jaar 1833).

Publicatie.

Houdende kennisgeving van de Aanvaarding van het Gouvernement-Generaal, *ad interim*, der Nederlandsche W.-I. Bezittingen, door den Procureur-Generaal der Nederlandsche W.-I. Bezittingen.

In Naam des Konings.

Wij Mr. Evert Ludolph Baron van Heeckeren, Lid van de Ridderschap der Provincie Gelderland, Gouverneur-Generaal *ad interim*, der Nederlandsche W.-I. Bezittingen.

Al degenen, die deze zullen zien of hooren lezen, Salut! doen te weten:

Alzoo het der Voorzienigheid in hare ondoorgrondelijke raadsbesluiten niet behaagd heeft, onze vurige wenschen voor het behoud van den Waardigen en Hooggeachten Heer Paulus Roeloff Cantz'laan, Schout-bij-Nacht in dienst van Z.M. den Koning der Nederlanden, Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw, Gouverneur-Generaal der Nederlandsche W.-I. Bezittingen, te verhooren.

Alzoo na het overlijden van genoemden Gouverneur-Generaal geene geheime Missive of Lastbrief des Konings is gevonden, beschikkende over het Gouvernement-Generaal.

En Wij alzoo, krachtens Art. 36 van het Reglement op het Beleid der Regering van de Nederlandsche W.-I. Bezittingen, geregtigd en verpligt zijn, om, als oudste Lid van den Hoogen Raad, in afwachting der nadere beschikking van Zijne Majesteit, het Gouvernement-Generaal, *ad interim*, op Ons te nemen.

Zoo is het, dat Wij op heden, in overeenstemming met het aangehaalde 36ste Art. van het Reglement op het Beleid der Regering voor de Nederlandsche W.-I. Bezittingen, in eene gecombineerde Vergadering van den Hoogen Raad en van het Gemeente-Bestuur te *Suriname*, de functiën van Gouverneur-Generaal *ad interim*, over de Nederlandsche W.-I. Bezittingen op Ons genomen, en den daartoe staanden Eed hebben afgelegd in handen van het op Ons volgende oudste Lid van den Hoogen Raad.

En opdat niemand van deze onze aanvaarding van het Gouvernement-Generaal *ad interim*, over de Nederlandsche W.-I. Bezittingen eenige onwetendheid zoude kunnen voorwenden, en alle hoogere en lagere Authoriteiten en verdere Ingezetenen zich daarnaar zouden kunnen gedragen:

Lasten en bevelen,

Dat deze zal worden afgekondigd alom, waar zulks behoort en voorts in het Gouvernements-Blad worden geinsereerd, en in de nieuwspapieren bekend gemaakt.

Aldus gedaan te *Paramaribo*, den 19den December des jaars 1831, van Zijner Majesteits Regering het negentiende

E. L. VAN HEECKEREN.

Ter ordonnantie van Zijne Excellentie
De Algemeene Secretaris,
G. A. VAN DER MEE

Gepubliceerd aan *Paramaribo*, te zelven dage.

De Algemeene Secretaris,
G. A. VAN DER MEE.

Atjehsche wichelarij.

Onlangs hebben wij aan de Java-Bode een en ander ontleend aangaande de wijze, waarop misdadigers in de binnenlanden van Java, vóór zij aan den slag gaan, doekoens raadplegen omtrent de kansen van slagen van het uit te voeren misdrijf. Naar aanleiding van die mededeelingen schreef de correspondent in Atjeh van hetzelfde blad:

Van welk belang de kennis dier data voor bestuursambtenaar en militair in Atjeh is, werd onlangs gedemonstreerd door het verzet op de Westkust van Atjeh. Zet men de toen plaats gehad hebbende gebeurtenissen om in Mohammedaansche data, dan zal men ontwaren, dat de Atjeher ook tijdens dat verzet bij al hetgeen hij tegen de Geumpenie (de regeering) ondernam, precies als in den tijd van den Atjeh-oorlog de wichelboeken (soerat phaj) en wicheltabellen (koetikah) heeft geraadpleegd.

Phaj is het verbasterde Arabische woord voor voorteeken. In het Atjehsch wordt het gebezigd in hierbedoelde en enkele andere soorten van waarzeggerij. De „soerat langkaj" of stapbrief dient om den dag te berekenen, waarop een tocht behoort te worden aangevangen, Op bedoeld gebied zijn de voorspellingsboeken genaamd „Kitab Djaspa Sade" en de „Tadj-oel-moelk" van Sjaich Abas, alias Teungkoe di Koeta Karang vooral populair. Zij worden bij voorkeur geraadpleegd.

De groote patrouille-commandanten in de actie-periode 1902—1912 hielden terdege rekening met de wichelmethodes en konden bijv. uit de „soeratlangkah" afleiden in welke richting zich een moslimin of een bende op zeker tijdstip naar alle waarschijnlijkheid zou moeten bewegen, of waarheen verzetslieden (djahats) zouden moeten uitwijken. Op den kalender werden de geluks- en ongeluksdagen resp. met rood en blauw potlood aangestreept. Op een bijzonder rooden dag en den daaraan voorafgaanden nacht, bijv. op een Vrijdag samenvallend met een gelukkigen datum en een gunstigen maanstand (wassende maan, het Islam-embleem en gunstig om te sterven) in een gezegende maand, dus vierdubbel rood onderstreept, was men ten zeerste op zijn „qui vive".

Een erg blauwe dag en de daaraan voorafgaande nacht, bijv. op een Dinsdag, Zaterdag of Zondag, samenvallend met een onheilsdatum, een ongunstigen maandstand (nieuwe en afnemende maan) en een ongunstige maand, werd met het oog op het moreel van den vijand, dikwijls door de onzen met succes gebruikt.

In de „poeasa" tenslotte zijn de laatste vijf oneven nachten, de z.g. „quadarnachten" zeer gezegend. Daar alle soorten van demonen gedurende den vastentijd ongevaarlijk zijn voor den mensch, heeft men geen vrees voor het donker. In den ouden tijd waren vijandelijke acties gedurende de „poeasa" dan ook dikwijls aan de orde van den nacht.

N. R. Crt. 21—2—'33.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Algemeen Chineesche vraagstukken.

Het juiste besef begint door te dringen van *de oorzaken* van het feit: dat de Chinees, ondanks al zijn gaven, zich toch niet weet op te werken tot hooger niveau. Op *het Chung Hwa Hui-congres*, van 14 tot 17 April te *Batavia* te houden, zullen besproken worden: „de economische positie der Chineezen op Java" en „de beoefening der wetenschappen: een cultureele factor". Het zijn — zooals *De Java-Bode* (13 en 14/4) aan de hand der praeadviezen opmerkt — *geen typisch Indo-Chineesche, doch algemeen Chineesche vraagstukken.* Het Confucianisme kan niet de basis zijn voor ontplooiïng in wetenschappelijken zin, onmisbaar voor eene restauratie. Een volk, waarin de „ik"-heid zóó is uitgegroeid, waarin het persoonlijke zóó alles overheerscht, dat geen verschil kent tuschen „persoonlijke zaken" en „gewone zaken", eigent zich nog niet voor *het hoogste economische werk*, waarvoor noodig zijn: geestelijke verruiming en een sterk gevoel voor zakelijk belang, dat niet aan personen is gekluisterd. Waar men Chineesche traditie overboord heeft gegooid, ziet men maar al te vaak klakkeloos navolgen van het Westen. Er moeten meer bewuste levende persoonlijkheden komen. Generaals en gouverneurs bestrijden elkaar.... om persoonlijke affaires; het zakenleven wordt beheerscht door het persoonlijke element; crediet is geen zakelijke doch eene persoonlijke kwestie, zoodat nieuwe zaken moeilijk starten. De Chinees kan *als individu bijna altijd succes* hebben door zijn zeer goede persoonlijke eigenschappen; in grooter verband, vooral: *als volk, faalt hij.* Aldus vindt men *in Ned.-Indië* geen groote Chineesche vennootschappen, geen groote importhuizen, geen groote banken, geen grootbedrijf, buiten dat van enkele families. Het Chineesche volk bouwe zich *een eigen nieuwe levensbeschouwing* op, en vinde geen voldoening meer in hetgeen de Chinees bij zijn geboorte vindt toebereid, en dat hij bij zijn dood in denzelfden vorm achterlaat.

De voordeelen van Japan in de wereldconcurrentie.

De indruk van den leek omtrent Japan en de Japansche producten is samen te vatten in één woord: *„imitatie"*. Volgens het *Soer. Hbl.* (11/4 „Japansche indrukken") zijn de z.g. imitaties van Japan echter in zéér vele gevallen *beter dan het origineel;* de Japanners zijn zeer bekwame mecaniciens, industrieelen en architecten. De tariefmuren in Europa en Amerika noodzaakten Japan zijn export te richten naar Zuid-Afrika, Br.-Indië en de Zuidzee-eil. (w.o. *Ned.-Indië);* Japan heeft de *„service"* voor Azië zóó perfect gemaakt, als voor geen enkelen Westerschen concurrent mogelijk is. De zeer groote prijsverschillen worden niet uitsluitend veroorzaakt door *goedkoopen arbeid.* Het voornaamste geheim van Japan's goedkoop product is *de juiste samenstelling van de grondstof katoen;* dit is Lancashire tot nu toe niet gelukt. De katoenindustrie wordt voor 70 % nog steeds beheerscht door ongeveer 15 vooraanstaande schatrijke families; employé's van deze *concerns* hebben een veel beter bestaan dan hun broeders en zusters in het landbouwbedrijf. In Japan zijn *arbeidersvereenigingen* verboden, nadat vroeger de bestaande zich met Rusland in verbinding hadden gesteld.

Internationale en Oostersche vraagstukken worden besproken o.a. in het *Soer. Hbl.* (11 t/m. 15/4) en *De Loc.* (13/4).

Olie en hout op Borneo.

In 1924 had de „Oost-Borneo Mij." (de *O. B. M.),* die alleen steenkolenmijnen aan de Mahakam exploiteerde, eenige olieconcessies in en om de Sangkoelirangbaai: Koetei I en II aan de Sempajoe-rivier, en Kari Orang. In 1928 werd *het Japansche concern,* de Mitsui Bussan Kaisha, koopster der concessies; de O. B. M. ontving eene royalty der gewonnen olie. Het terrein Koetei I wordt thans reeds verlaten, op Koetei II werd op 2100 M. diepte nog slechts gas verkregen, terwijl de toestand van Kari Orang zeer ongunstig is. Er waren 62 Japanners aan de baai van Sangkoelirang werkzaam; dit aantal zal tot 40 worden teruggebracht. Bij de bespreking der vraag: of *vreemde exploitatie van olievelden in Ned.-Indië* gewenscht is, dient men — n. h. i. van *De Java-Bode* (12/4, Z.) — rekening te houden met het volgende: De *Engelsche* vloot te Singapore heeft in oorlogstijd slechts één gebied, vanwaar zij de onmisbare olie kan halen, en dit is: *Ned.-Indië.* Olie is een artikel, dat door onze Regeering niet aan belligerenten mag worden geleverd; eene goede politiek brengt dus mede, dat Singapore in tijd van oorlog kan rekenen op olievoorziening langs particulieren weg. Naar de beginselen van de politiek der open deur mogen wij ook de exploitatie van olievelden eener Japansche kongsi niet beletten, in Oost-Borneo niet en evenmin in N.-N.-Guinea, *mits onze defensiebelangen veilig blijven.* Sommige landen, of hun olievelden, moesten ergens anders liggen! Het wordt zeer de vraag of onze Zeemacht met haar zeer bescheiden middelen wel in staat is bij toeneming van het aantal geëxploiteerde olieterreinen, vooral in het Noord-Oostelijk deel van Indië, in tijd van oorlog alle opdrachten uit te voeren. Olie is voor kleine Staten: een zorgelijk bezit.

Op Borneo is de hoeveelheid goed timmerhout per H.A. bosch zeer gering, minder dan op Java; van de tallooze houtsoorten zijn er 3 of 4 te gebruiken. Wanneer men den laatsten tijd voortdurend hoort van anderer lust tot *houtkappen op Borneo,* denke men niet aan groote handelsmogelijkheden, ook al hebben vele landen in Azië thans houtgebrek. De Japanners willen, voor temporair gebruik, minderwaardig hout — vertelde de resident van Z. O.-Borneo aan *De Java-Bode* —. Zij vroegen een achttal concessies, welke hun niet alle zullen worden verleend, omdat zij zijn gelegen in streken, al te dicht *bij onze defensie-objecten.* Wanneer Japanners elders bosch willen exploiteeren (hetgeen zij ongetwijfeld zullen doen met toepassing van Inlandsche methoden) zullen zij welkom zijn, omdat zij geld onder de bevolking brengen. Borneo is vrijwel geheel aangewezen op het bosch en zijn producten; zonder deze is de Inlander de voornaamste bron zijner inkomsten kwijt. Nog eeuwen zal Borneo in het teeken der boschexploitatie staan, en *de verdwijning van het bosch* (binnen zekere uitersten te houden) zal voor komende geslachten de voorwaarde zijn om *tot hooger niveau* te komen: dat van den *landbouw.* Niemand onzer kan blikken naar eene zóó verre toekomst.... en het ware dwaasheid indien men niet gaarne de boschexploitatie steunde en aanmoedigde, onverschillig door wien zij geschiedt.

Wij vestigen de aandacht op het *Soer. Hbl.* (15/4, 2de bl. „Een rectificatie", *J. G. B.).*

Bestuurszaken in de Vorstenlanden.

Nog is niet uitgemaakt of de Vorstenlanden twee gouverneurs of twee residenten of iets anders zullen krijgen. Aanvankelijk werd in Indië de voorkeur gegeven aan één gouverneur over het geheele gebied. Hoewel Soenan en Sultan in hunne *verhouding tot onze Regeering* op hetzelfde niveau staan, ziet Z. *(De Loc.* 13/4, blz. 26) de *onderlinge verhouding* tusschen deze twee Zelfbestuurders door andere opvattingen beheerscht dan welke gelden ten aanzien van beider verhouding tot de Regeering. Van Mangkoenegaran en Pakoealaman spreekt Z. hier niet omdat dit geene vorstendommen zijn, doch gebieden van de z.g. „onafhankelijke prinsen". Geen titels of rangen, in meer dan eene eeuw verleend, kunnen daaraan iets veranderen. Jogjakarta, Mangkoenegaran en — het laatst — Pakoëalaman, zijn voortgekomen uit het oude rijk Mataram, dat zijn eerste splitsing in 1755 kreeg, door het contract van Gianti. De beide groote deelen werden daarna Soerakarta en Jogjakarta genoemd. Solo bleef, tot zoo kleine dimensies teruggebracht, onder de regeering van Soenan Pakoe Boewono III, terwijl Jogja werd gesteld onder Hamengkoe Boewono I, een oom van P. B. III. Naar goed Vorstenlandsche opvattingen staat *Solo dus hooger dan Jogja.* Dit punt mag bij geen enkele reorganisatie uit het oog worden verloren. Er kan dus slechts sprake zijn van *twee mogelijkheden:* de vertegenwoordiger onzer Regeering te Solo is hooger in rang dan die te Jogja; of: beiden zijn gelijk in rang. Indien de Vorstenlanden één gouverneur kregen zou het door Jogja niet als eene achterstelling kunnen worden gevoeld indien die gouverneur te Solo woonde en bij bepaalde gelegenheden en op gezette tijden te Jogja vertoefde. Dit plan is van de baan; er moeten twee bestuurshoofden in de Vorstenlanden komen. Het meest is te zeggen voor deze oplossing: zoowel te Solo als te Jogja een resident; dit is niet in strijd met het huidige standpunt van den minister.

De „Gobang"-legende.

„Aneta" heeft indertijd de mededeeling van den Dir. van B.B. verspreid (naar aanleiding van het door eenige ass.-residenten *in streken waar de suikerrestrictie zich zwaar deed gevoelen,* ingestelde onderzoek), dat dank zij den overvloed van voedingsmiddelen en de lage prijzen daarvan, *in sommige streken* een volwassen man zich van 2½ cent per dag voldoende voedsel kan verschaffen. Ongegrond is derhalve *de legende* — betoogt *De Java-Bode* (12/4) — dat volgens een mededeeling van den Dir. van B. B. „een volwassen Inlander *op Java* zich van 2½ cent per dag kan voeden". Een deel der Europeesche pers, dat nu en dan behoefte heeft aan demonstratie van anti-Westersch sentiment, moge zulke legenden als dankbaar propagandamateriaal benutten (waarvoor eigenlijk?), doch linksche Inlandsche bladen zijn zeker niet eerlijker en juister in hun methoden. Dat men aldus steun verleent aan elementen die in dit inderdaad zeer lage, en zich voor propaganda jegens ons koloniaal systeem ook in het buitenland zoo bijzonder goed leenende bedrag, aanleiding tot actie vinden, is dan voor sommigen geen beletsel.

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers

„Chinees" en „inlander".

In het Chineesche weekblad „Panorama" vinden wij de ondervolgende klacht:

„Zooals het woord „Inlander" door de wijze en den toon, waarop het werd gebruikt en gezegd, een bijzonder onaangenamen bijklank heeft gekregen, zoo kreeg ook het woord „Chinees" door Europeeschen mond gezegd een hatelijken zin.

Chinees!

Welk een dédain, een minachting, schuilt er in dat woord.

Chinees. In Indonesië voor zoovele Europeanen nog een vrijbrief voor een onbehoorlijke behandeling jegens den mensch, die tot die groep behoort.

Chinees. Met andere woorden een object, waarop de lagere goden spugen kunnen. Een object van willekeur voor politie en andere beambten. Een object van suspicie voor den doorsnee Europeeschen handelaar.

Chinees. Een voorwerp van minachting voor den doorsnee Europeeschen particulier.

Zietdaar des Pudels Kern.

Zietdaar de oorzaak, de diepere oorzaak van de verbittering onder de Chineezen. Die niet weggewerkt kan worden enkel en alleen door een wettelijke gelijkstelling. Die zal blijven bestaan, ook al komt de Chinees juridisch in een hoogere klasse".

De nieuwste Bali-film,

waarvan de première onlangs te Berlijn ging onder den titel: „Die Insel der Dämonen". Elders in ons blad vindt men er nadere bijzonderheden over.

Scène uit de nieuwste Bali-film:
„Die Insel der Dämonen".

De bezwering der droomdanseressen.

„Hanengevechten"

Tafereel uit de Duitsche Bali-film.

„Die Insel der Dämonen"

Voorbereidingen voor de hanengevechten.

Koesoemo Oetoyo,

voorzitter van „Boedi Oetomo", de vereeniging, welke op 20 Mei j.l. 25 j. bestond

Het congres van de „Partai-Indonesia".

In de inlandsche bladen treffen wij uitvoerige verslagen aan van hetgeen is behandeld op het op 18 en 19 April j.l. te Soerabaia gehouden congres van de „Partai-Indonesia."

In de Nan Yang-sociëteit te Soerabaia had de heer Sjarifhoedin de leiding der bijeenkomst. Even voor half acht opende hij de vergadering met een verzoek tot de aanwezigen om personen beneden de 18 jaren uit de zaal te verwijderen. Vervolgens kondigde hij aan, dat voor deze gelegenheid een nieuw clublied van de Partai Indonesia, of kortweg „Partindo", gezongen zou worden. Een klein deel der aanwezigen, dat dit lied kent, zong de coupletten.

Tijdens de besloten vergaderingen, aldus vervolgde spr. zijn mededeelingen, is de door de partij te volgen politiek breedvoerig besproken. Spr. zal niet trachten een résumé te geven van de genomen besluiten, daar deze door de verschillende sprekers uiteengezet zouden worden.

Hierna verleende hij het woord aan ir. Soekarno.

Onder grooten bijval betrad ir. Soekarno het spreekgestoelte, om te spreken over de door de Partai Indonesia te volgen politiek. Hij begon met de aanduiding van deze politieke richtlijnen, die hij socio-democratie en socio-nationalisme noemde. De begrippen democratie en nationalisme zijn echter niet de gewone geldende begrippen, aldus zette spr. uiteen, want de genoemde politieke richting wil zich stellen tegenover kapitalisme en imperialisme. Spr. richtte zich dan in het bijzonder tot de geestelijk dooven, die ondanks alles de bourgeoisie toegedaan blijven.

Spr. gaf de beteekenis en de afleiding van het woord democratie aan en hekelde vervolgens de democratische stelsels in verschillende landen; hij schetste hoe uit het feodale Frankrijk met zijn autocratie, die eeuwenlang de macht in het land vormde, de bourgeoisie ontstond. De bezittende klasse kreeg de macht in handen in verschillende landen, met een democratische regeering. Maar in deze landen is slechts de politiek democratisch, en heerscht inderdaad het kapitalistisch stelsel met de leuze: Wat van jou is, is, van mij en wat van mij is, blijft van mij alleen!

Spr. gaf een schets van de practijk der democratische politiek in die landen.

In het „A. I. D." is spr. wegens dergelijke uitlatingen voor een communist gehouden, maar spr. stelde hiertegenover de bewering, dat genoemd blad bij deze bewering blijk geeft van gebrek aan wetenschappelijk inzicht; hij lacht om dergelijke critiek.

Spr. haalde Jean Jaurès aan, dr. Soen Yat Sen en vooraanstaande leiders van het 44ste India-congres en zei, dat men geen communist behoeft te zijn om de uitwassen der democratische politiek waar te nemen.

Wat de Partai Indonesia wil, gaf spr. verder aan met een verklaring van een der India-congres-leiders, die eens gezegd heeft: „Het is thans niet meer de tijd om te weenen. Wij hebben zoolang geweend, dat wij als balen katoen zijn geworden. Wat wij noodig hebben, zijn stalen spieren welke ons in staat stellen om desnoods tot op den bodem van de zee af te dalen".

De volgende spreker was mr. Soejoedi, die deze spreekbeurt vervulde, inplaats van mr. Soenario, die verhinderd was.

Spr. begon eveneens met een bespreking van het ancien régime en de daarop gevolgde Fransche revolutie. „Wat is eigenlijk revolutie?" vroeg spr. Het is niets anders dan een snelle verandering van de maatschappelijke toestanden. Die revolutie bestaat reeds, meende spr. „Onze revolutie is de loerik-revolutie, met het doel om het geld in het land te houden".

Het vergaderrecht besprekend, merkte spr. op, dat dit recht een van ouds bestaand recht is. Bij een massa-protest placht het volk zich op den aloon-aloon te verzamelen, waarna de vorst zich van de wenschen der verzamelden op de hoogte liet stellen.

Spr. gaf dan een korte schets van de ontwikkeling der politieke beweging in deze landen en verklaarde, hoe na het zoogenaamde Oostersche réveil de „vader" der politieke partijen in deze landen Boedi Oetomo in 1908 ontstond. Hij zette uiteen, hoe het vergaderrecht bij algemeene verordening werd erkend, doch intrekking der verordening kan geschieden in het belang der openbare orde en dit laatste is aldus spr., een rekbaar begrip.

Nadat het vergaderrecht eenmaal was erkend, werden de veelbesproken artikelen 153 bis en ter, 161 bis e.a. in het leven geroepen en ook deze artikelen zijn zeer rekbaar. Het is, aldus spr., alsof, nadat het recht van vergaderen eenmaal erkend was, dit recht door bedoelde artikelen werd aangetast, waardoor het onrecht werd geboren.

Spr. herinnerde voorts aan de toepassing van bedoelde artikelen tijdens de stakingen van eenige jaren geleden. In dit verband stelde spr. de vraag, welke de resultaten waren van het onderzoek door de commissie, die tot taak heeft, de opheffing van bedoelde artikelen te bestudeeren.

Aan het slot van zijn betoog roerde mr. Soejoedi nog even de arrestatie van Soetojo aan, zonder echter diens naam te noemen, doch de vergadering zal desondanks voortgang hebben, besloot spr. zijn rede.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht

De Rijkseenheid.

In het nr. van 17 Mei wordt prof. mr. C. van Vollenhoven door de redactie herdacht: „Een groot Nederlander, groot onder de grootsten, is ons ontvallen". A. J. Slegtenhorst schrijft in dit nummer over kerk, ontwapening en koloniën. Een occasional schrijft over „Pensioen voor muiters".

Onze Stem.

Het nr. van 14 April brengt vereenigingsnieuws en een beschouwing over Indo-Europeesche bedrijven. Voorts een artikel: Het I. E. V. en de Nieuw-Guinea-beweging.

Teysmannia.

In het nr. van 16 April wordt o.m. een beschouwing gewijd aan de wenschelijkheid van een suikeraccijns in Indië. W. T. S. schrijft over Landbouwvoorlichtingsdienst. Het nr. brengt verder het vervolg van „Feiten en mogelijkheden der suikerindustrie".

Algemeen Landbouwweekblad.

Het nr. van 15 April brengt nieuwe beschouwingen over de rubberrestrictie. B. geeft notities over het rubberverbruik in Amerika.

„Mededeelingen" van de Handelsvereeniging te Medan.

Het nr. van 15 April geeft uitvoerige en met cijfers gedocumenteerde beschouwingen over de beperking en regeling van den invoer van rijst.

De Indische Post.

De vonnissen in zake de gevallen van dienstweigering te Soerabaia vormen het onderwerp van redactioneele beschouwingen in het nr. van 15 April j.l. Voorts noemen wij een bijdrage over de olie uit Djambi.

De Planter.

Het nr. van 17 April bevat verschillende mededeelingen over de werkloosheid in de cultures ter Oostkust van Sumatra.

Economisch Weekblad voor Ned.-Indië.

Het nr. van 31 Maart geeft een overzicht van den economischen toestand van Ned. Indië gedurende Januari 1933. Mr. van Waning behandelt de kwestie van de beperking van den rijstinvoer. Voorts diverse marktberichten en statistische gegevens betreffende den economischen toestand.

Het nr. van 7 April brengt o.m. een overzicht van de ontwikkeling der Landswaterkrachtbedrijven.

Onze Aarde.

In het Mei-nummer schrijft de heer J. Sibinga Mulder over de Duizend Eilanden, bij welk artikel een fraaie foto van „Onrust" staat afgedrukt.

The Java Gazette

Het nummer van April brengt een Engelsche bijdrage van den heer Th. Ligthart over Ned. Indië en de wereldcrisis. De redactioneele notities betreffen de Britsche jaarmarkten en de K. N. I. L. M.

„Nederl. Indië".

Het 1 April nr. van het orgaan der Vaderlandsche Club opent met een artikel gewijd aan den nieuwen vice-president van den Raad van Nederl.-Indi, dr. J. W. Meyer Ranneft. De verkiezingen voor de Staten Generaal vormen het onderwerp van verschillende beschouwingen. Tr. schrijft in dit nummer over „Kolonisatie".

ZENDINGSBLADEN.

„Wolanda-Hindia" van Mei opent met een artikel over Niassche kunst, met vele afbeeldingen. Verder noemen wij: „Javaansche jeugdbeweging en jeugdwerk".

Uit den inhoud van het Mei-nr. van „Het Zendingsblad van de gereformeerde kerken in Nederland" noemen wij: De bearbeiding der in Nederland studeerende Indonesiërs" en „De Chineesche kerk te Magelang".

In het 2de stuk 1933 van het „Tijdschrift voor zendingswetenschap" herdenkt dr. F. J. Fokkema wijlen „Vader Louwerier'', in Februari jl. overleden. F. Slump schrijft over de zending op West-Nieuw-Guinea.

Suriname

Goud.

In het K. W. van 20 April no. 16 vestigden wij de aandacht op dit onderwerp in verband met de vraag van den heer Feber in de 2de Kamer, die er op aandrong, dat van regeeringswege weer doeltreffende aanwijzingen zullen worden gegeven omtrent de kansen op succes bij de goudwinning, aangezien hem van deskundige zijde verzekerd was, dat de mogelijkheid van loonende gouddelving volstrekt niet uitgesloten is, waarop de Minister volgens het Krantenverslag antwoordde:

„Het denkbeeld van ir. Feber nopens een regeeringsonderzoek naar de goudterreinen van Suriname is allerminst nieuw, maar toegegeven kan worden, dat het tijdsverloop wellicht een nieuw onderzoek rechtvaardigt. Toch schijnt de minister hiervoor niet zoo heel veel te voelen, al zal hij met de zienswijze van den gouverneur ten ernstigste rekening houden."

Wij haalden toen de mijnexploratie van gouvernementswege van 1904/1907 aan. De oud-leider van die exploratie vestigt thans onze aandacht op het volgende:

1ste. De exploratie had niet ten doel om geheel Suriname op goud, laat staan op eenige andere delfstoffen te onderzoeken maar slechts om na te gaan, òf en zoo ja, in welke richting de spoorweg tot welks aanleg tot aan de kruising met de Suriname-rivier reeds te voren was besloten (tot doortrekking in de Sarakreek tot Dam werd later, geheel los van de resultaten van het gouvernementsonderzoek het besluit genomen) moest worden doorgetrokken, om de veronderstelde rijke goudafzettingen in het Lawagebied te bereiken. *)

2de. De conclusie, dat, ondanks reeds bekende goudafzettingen in het Lawagebied nog andere werden opgespoord, er geen aanleiding bestond den spoorweg daarheen door te trekken, is tot dusverre nog niet gebleken onjuist te zijn geweest, integendeel is daardoor aan Suriname de uitgave van anders nutteloos weggeworpen millioen bespaard.

3de Van het voor dit onderzoek beschikbare gestelde bedrag van 1 millioen gulden zijn ondanks dat het later nog werd uitgebreid tot de gebieden tusschen de Tapanahony rivier en den bovenloop der Sarakreek ettelijke tonnen gouds ongebruikt gebleven.

4de. De aanteekeningen over de Goudindustrie in Suriname van mijn hand bepalen zich, zooals de titel aangeeft, tot deze nijverheid en beoogen niet anders dan een samenvatting van wat destijds daarvan bekend was. Wanneer aan het slot van de inleiding tot dit werk met een enkel woord wordt gewezen op wat de Surinaamsche bodem mogelijk nog aan andere delfstoffen in zijn schoot zou kunnen bergen, rechtvaardigt dit toch niet de daaruit door uwen redacteur getrokken conclusie, enz.

De voornoemde leider meent, dat al is in het Mindrinetigebied, zooals reeds ettelijke malen het geval was, weer eens een rijke, maar plaatselijk zeer beperkte vondst gedaan, dit geen aanleiding geeft tot een hernieuwd onderzoek naar de aanwezigheid van goud in den bodem van Suriname. Maar er is evenmin grond om tot de wenschelijkheid daartoe te besluiten op grond van bewezen ondoeltreffendheid der destijds ingestelde gouvernements-exploratie. Integendeel zal, bij nadere bestudeering, wel moeten blijken, dat de daaruit getrokken conclusies — men moge het betreuren of niet — tot dusverre nog ongeschonden overeind staan.

Destijds, meent genoemde Leider, was op Bauxiet als grondstof voor aluminiumbereiding nog nauwelijks de aandacht gevestigd.

Dit nu in 1827 ontdekte metaal — lezen wij elders — was toch al zooveel bekend, dat er voor meer dan 30 jaren, ongeveer gelijktijdig èn in Britsch Guyana èn in Ned. Guyana de aandacht op werd gevestigd, in de eerstgenoemde kolonie door prof. J. B. Harrison, in ons Guyana door Dubois.

Ja, wie had vóór 1880 de goudrijkdom van Transvaal kunnen voorspellen? Niet allen zijn profeten zooals de dichter F. S. Roos, die in zijn Surinaamsche Mengelpoëzy in zijn gedicht Roorac—Bergzang in 1803 reeds zong:

Hoe hol klinkt niet uw ingewand,
Dat luchtig is bedekt met zand,
En vruchtb're klei die uwe hoven
Het voedsel geven! Hoort hoe hier
Vrouw Echo, met een zoet getier,
de woorden nabauwt, zo van ond'ren als van [boven.

Wie weet of niet het geele goud
Uw aderen is toebetrouwd,
Met keur van an'dre puikmetalen?
Wie weet wat nog uw schoot bevat?
En of gij niet een heimelijk pad
In u verbergt, om tot den Orcus neer te dalen?

Gaarne geven wij den Leider van de mijnexploratie eer voor zijn moeizaam onderzoek en zijn belangwekkend rapport, maar vestigen toch nog de aandacht op de volgende zinsnede op blz. 314 van de Enc. van N. W. I.: „Verder besloot het Bestuur tot een exploratie buiten het Lawagebied en daartoe werd gekozen een strook land aan de Marowyne-rivier in het stroomgebied der Grankreek, aan de westelijke helling van het Lelygebergte. De uitkomsten van het voorloopig onderzoek vielen over het algemeen gunstiger uit dan de tot nu toe verkregene, maar het onderzoek kon niet verder worden voortgezet, tengevolge van de ziekte van den Leider, die verplicht was naar Nederland terug te keeren en van het overlijden van een der mijningenieurs."

In 56 jaren is er in Suriname een hoeveelheid van bijna 38000 K.g. goud uit den bodem gehaald (voor zoover wij dit officieel weten), vertegenwoordigende een som van meer dan 55 millioen gulden en dan op dikwijls gebrekkige wijze, met vaak onvoldoende of primitieve hulpmiddelen. En daarbij is veel gezondigd. Wij zijn met dit voor oogen geneigd, ons aan de zijde van den heer Feber te scharen om, al is Suriname een landbouwland, den wensch uit te spreken, dit belangrijke mijnbouwgebied (goud, bauxiet, ijzer, petroleum?, misschien diamanten) de kans te geven in die richting meer tot zijn recht te doen komen.

Beelden uit het grijs verleden.

In de Herrnhutter van 9 April verscheen als no. 107 de laatste bijdrage van den heer Smelik over deze belangwekkende geschiedenis van de Evangelische Broedergemeente, artikelen, die veler aandacht hebben getrokken. De heer Zickmantel te Coronie — lezen wij — is bereid gevonden deze reeks schetsen over kerk en zending van de genoemde gemeente voort te zetten.

Volksbelangen.

In de Banier van 15 April no. 394 lezen wij:

Naar wij uit goede bron vernemen is dezer dagen door vrienden van het Surinaamsch proletariaat een Comité gevormd ter bevordering van volksbelangen in dit gewest. Het werkprogram omvat:

a. vermindering der hooge broodprijzen;
b. een tentoonstelling arrangeeren;
c. vraagstukken rakende den klein-landbouw (aanplant van tomaten, komkommers, enz.)
d. vermindering van waterprijzen;
e. verbetering van woningtoestanden;
f. idem der hygiënische toestanden;
g. bevordering van de volksgezondheid te Paramaribo en in de buitendistricten;
h. het tot stand brengen van een instituut voor de verwaarloosde jeugd;
i. tegengaan van kindermishandeling.

De Procureur-Generaal moet adhaesi hebben betuigd met het program, zoodat er geen vrees bestaat, dat bij het vergaderen van het comité belemmeringen zullen worden ondervonden.

Volgens de berichtgever is het initiatief tot dit Comité van mevr. Schneiders—Howard uitgegaan. Deze dame keerde ongeveer een half jaar geleden van Nederland naar hier terug en legde zich er op toe van de huidige toestanden in Suriname een grondige studie te maken. Zij stelde zich aanstonds in verbinding met de heer Liesdek, toen ondervoorzitther van de Surinaamsche Volksbond. Deze vestigde haar aandacht op de heerschende daklooshheid, vooral der Indonesiërs en de dringende noodzakelijkheid van voorziening betoogde, door bijv. een asyl voor deze parias onzer samenleving in het leven te roepen.

*) Bij den oorspronkelijken opzet was het hoofddoel openlegging van het binnenland, speciaal van het Lawagebied, op grond van zijn vermeenden goudrijkdom. Daar de rijkdom van het genoemde gebied echter niet voldoende vaststond, werd tegelijkertijd een bedrag van één millioen gulden voor de exploratie van dat gebied bestemd.

Toen de mijnbouwkundige exploratie van het Lawagebied en later ook van het aangrenzende gebied uitgewezen had, dat dit geen perspectieven bood, welke een spoorwegverbinding konden motiveeren, werd in 1908 besloten het oorspronkelijke plan van den aanleg te wijzigen en den spoorweg niet verder door te trekken dan tot Dam aan de Sarakreek, waardoor de beide belangrijkste goudproduceerende gebieden — tusschen Kwakoegron en den Brownsweg en langs de Sarakreek — per spoor van uit Paramaribo bereikbaar zouden zijn. (M. v. T. op de Aanvullingsbegrooting 1932. — Inkrimping Spoorwegen.) — Red.

Verbetering.

In het stukje over A. de Kom in het vorig nummer staat als datum van huiszoeking bij den heer Sarucco abusievelijk: April. Dit moet zijn Februari.

Curaçao

Begrooting 1934.

Volgens een Aneta-telegram van 16 Mei j.l., heeft de Koloniale raad de begrooting voor 1934 aangenomen. Als cijfer der ontvangsten wordt daarin genoemd f 6.352.000 en als dat der uitgaven f 6.337.000. Hieruit blijkt, dat na de indiening van het ontwerp de uitgaven met f 14.701 zijn verhoogd. De gelden voor rente en aflossing van kasvoorschotten door den gouverneur voorgesteld op f 975.000 is verminderd met f 108.000.

Mr. Jas.

De nieuwbenoemde procureur-generaal in Curaçao heeft in een zitting van den Hoogen raad afscheid genomen als substituut-griffie bij dit college. De vice-president mr. Feith, de procureur-generaal en de griffier hebben hem toegesproken. Wij vermelden slechts wat de voorzitter tot hem heeft gezegd, zooals wij dat vinden in *Het Vaderland:*

—Jhr. mr. R. S. Feith wees er op, dat

het heden de laatste maal was, dat mr. Jas in een zitting tegenwoordig was. Met gemengde gevoelens heeft de Hooge Raad deze benoeming vernomen. Aan den eenen kant verheugt de Hooge Raad zich over de eervolle onderscheiding, die mr. Jas is te beurt gevallen, aan den anderen kant betreurt het college zeer zijn heengaan. Op de meest aangename wijze heeft de Hooge Raad met mr. Jas samengewerkt en het college had alle aanleiding zijn kunde, zijn nauwgezetheid en zijn hulpvaardigheid te roemen.

Wij zien u dus noode vertrekken, aldus spr., maar dit neemt niet weg, dat wij u in uw nieuwe en gewichtige loopbaan alle goeds toewenschen. De Hooge Raad hoopt, dat het u in de overzeesche gewesten naar wensch zal gaan. Wij verbinden daaraan de verzekering, dat wij u met belangstelling in uw nieuwen werkkring zullen volgen en dat u steeds met genoegen zult terugdenken aan den tijd, dat gij in ons midden zijt werkzaam geweest.

Willem de Zwijger-herdenking.

De geboortedag van Willem I is op Curaçao feestelijk herdacht. Meer dan de wedstrijden, de kostelooze koek- en bierverstrekking waren in overeenstemming met de plechtigheid der herdenking de dankdiensten in de Joodsche, Protestantsche en Roomsch Katholieke kerken, de redevoering van mr. Van Dijk en de onthulling door den gouverneur van een gedenksteen op het gouvernementsplein. Een krans is gelegd aan den voet van de gedenkteekenen voor Brion en Bolivar.

Neger-Hollandsch en Papiamentsch.

Prof. Hesseling, de oud-hoogleeraar in het Nieuw-Grieksch te Leiden, schrijver van *Het Negerhollands der Deense Antillen*, heeft op de maandvergadering van „Letterkunde" over bovengenoemd onderwerp gesproken. Hij zeide daarvan o.m., volgens het verslag in het *Algemeen handelsblad* van 6 dezer:

„Het Negerhollandsch der vroeger aan Denemarken.... behoorende Antillen.... en het Papiamentsch van Curaçao hebben zooveel eigenaardigheden gemeen, dat men aan ontleening moet denken. Het blijkt dat het Papiamentsch, dat ruim 100 jaar vroeger ontstond, de gevende partij is geweest. Niet slechts vele woorden heeft het Negerhollandsch, ontleend aan het Papiamentsch, maar ook verschillende zegswijzen en afwijkingen van de gewone beteekenis der woorden kunnen alleen door het Spaansch verklaard worden. Verschillende voorbeelden werden aangehaald en besproken."

Uit den Verren Vreemde

Waarover dit keer?

Gij hebt dan, door de hervorming en verkleining van ons blad, in het vorige nummer voor het eerst sedert vele jaren deze rubriek gemist.

Niet gemist? Heelemaal niet gemist?

Dat is niet aardig.

En ik, die mij verbeeldde, dat wat er verteld werd over den verren vreemde tot de aantrekkelijkheden van ons weekblad behoorde.

Gelukkig dan maar, dat 't tot ongeveer 1/3 van de vroegere afmeting is teruggebracht, 1e. om de andere week, 2e besnoeid in lengte.

Doch wat nu te kiezen uit die overdaad van bijzonder belangrijke onderwerpen, welke, elkander verdringend, om voorrang vragen?

Daar is Gandhi. Hem is de bewering in den mond gelegd, dat de wanverhoudingen in de Indische Hindoe-maatschappij niet zijn uit te roeien als de Engelsche er geen mitrailleurs voor in werking stellen, en nu wil hij toch beproeven de paria's uit hun onaanraakbaarheid te redden, door een drie-weken-vasten-kuur. Overeenkomstig de door hem zelf voorop gezette stelling, mag men aannemen, dat het vasten, of hij het doorstaat of niet, slechts zal bewijzen dat de paria's er niet door te redden zijn. Gandhi zelf heeft er de vrijheid door verworven. De regeering wenscht hem niet als heilige in de gevangenis te laten sterven.

Daar is de O.-kust van Groenland-kwestie, die het Perm. Hof v. Int. Justitie den 13en Mei, ook voor het nog op de rol staande, hoewel ingetrokken, geschil over een strook op de Z.O.-kust, als afgedaan heeft verklaard.

Daar is de mededeeling, dat Engeland en Australië zelf zullen gaan zorgen voor de gemeenschap door de lucht, met correspondentie, per boot, op Nieuw-Zeeland. Heel natuurlijk, maar toch een tegenvaller voor onze K.L.M. en onze K.N.I.L.M., die haar best hebben gedaan om de Britsche vliegmail te mogen overbrengen. De Engelschen zullen 't niet zoo mooi doen als wij. Zij zullen vooralsnog niet in eenzelfde machine naar Singapore gaan en zij zullen over dien afstand 10 dagen doen. De regeering steunt met zwaar subsidie.

Daar is de Japan—Mantschoerije—China verwikkeling, die door de Russische Oosterspoorweg-combinatie, door de mandaten-kwestie over de voormalige Duitsche koloniën, door het gerekte verblijf van de Amerikaansche Atlantische Oceaanvloot in den Stillen Oceaan nog wat ingewikkelder wordt, en die door de bedrijvigheid in verschillende gedeelten van onzen O.I.-Archipel onze bijzondere aandacht vraagt. Alleen over hetgeen hiermede gemoeid gaat zou wekelijks een interessante rubriek te vullen zijn. De Indische bladen zijn er vol van, ik hoop nu maar dat mijn medewerkers, die het persoverzicht uit die bladen bezorgen, nog wat ruimte zullen vinden om de Japansche noot aan te slaan.

Daar is ook het bezoek van vreemde schepen van in conflict verkeerende Z.-Amerikaansche landen aan Curaçao en Suriname, waarover ik wel wat zou hebben te vertellen, maar waarvoor ik nu de kans mede moet overlaten aan de bewerkers van de deze overzeesche gewesten behandelende rubrieken.

Daar is de Indische tentoonstelling in Z.-Afrika, die in Juni te Johannesburg en daarna te Kaapstad zal worden gehouden. De heer Van den Koppel steunt — en wordt gesteund door het gelukkig initiatief van de Kon. Pakketvaart-Mij., om Indië en Z.-Afrika met elkander in nauwere relatie te brengen.

De tentoonstelling bevat, (Ml.ed. *Bat Nbl.* 6-4-'33) behalve een collectie Indische producten, z.a. thee, koffie, rubber, tapioca, e.d.m., verschillende nuttige en fraaie houtsoorten, ook bewerkte, zoo b.v. een djatiameublement. Voorts rottan, vezels, hoeden e.a. vlechtwerk. Kunstwerk van goud, zilver, koper, houtsnijwerk, kains en andere weefsels. Verschillende exportfirma's verleenden medewerking. De K.P.M. komt uit met een model groot schip en een uitmuntende maquette van N.-I. Het bureau van tourisme zal een eigen stand hebben. Afzonderlijke diorama's, geschilderd door Van Veldhuysen, en groote luchtfoto's zullen een denkbeeld geven van Indische natuur en cultuur. Films zullen Indië laten leven.

Dat is: Indië in den verren vreemde. Z.A. is ook in onze Oost op bezoek geweest, en heeft er eenig idee willen geven van hetgeen in ruilhandel te wisselen is.

Daar is in Zuid-Amerika zoo-iets als een bespotting der Volkenbondsgedachte van statenverbroedering en vrede door recht, door staten zelf die er leden van den Volkenbond zijn. Bolivia en Paraguay waren sedert

geruimen tijd in oorlog zonder oorlogsverklaring. Columbia en Peru waren in een conflict, dat ook op oorlogsverhoudingen begon te gelijken. Chili werd mede in de verwarring gemoeid. De Volkenbond bemoeit zich met de geschillen, hij wil bemiddelen tusschen Bolivia en Paraguay, tusschen Columbia en Peru. De Ver. St. willen hetzelfde doen. Eenige andere Z.-Amerikaansche Staten trachten ook hun hulp te doen aanvaarden om een oplossing te vinden. De verhoudingen zijn er niet beter op geworden. De Volkenbond vindt geen uitweg. Eindelijk komt Paraguay er toe formeel den oorlog te verklaren aan Bolivië. De bom leek zoo door de kerk! Art. 16 van het V.B.-verdrag zegt toch, dat een lid van den bond dat tot den oorlog overgaat, zonder de middelen uitgeput te hebben om dezen te voorkomen, ipso facto beschouwd wordt een oorlogsdaad tegenover alle V.B.-leden begaan te hebben. Maar, Maandag 15 Mei kwam de V.B.-raad bijeen om in dit geval tot een beslissing te komen, en nu.... kwam men volstrekt niet tot het besluit, dat de V.B. met al zijn leden in oorlog verkeert met Paraguya. Veler sympathie lijkt zelfs meer naar de zijde van dezen staat, dan naar die van Bolivië over te hellen. Men zal nader onderzoeken.... een commissie!

Dan is daar de zeer belangrijke kwestie... Mijn ruimte is gevuld.

Nu is dit zoo erg niet, als u mijn rubriek toch niet gemist hadt.

Maar voor wie over hetgeen in den verren vreemde gebeurt nog wel wat meer wil weten dan zijn dagelijksche courant vertelt, moge gebleken zijn dat het moeilijk is een keus te doen, nu de stof zich aanmeldt in massa en de ruimte slechts beschikbaar kan worden gesteld in zeer beperkt formaat. Maar ik beloof mijn best te doen om met die ruimte te woekeren.

Berichten der Afdeelingen

Afd. Zwolle en omstreken.

Zaterdag 13 dezer hield Pater H. Geurtjens in Hotel Wientjes een lezing over Zuid-Nieuw-Guinea en zijne bevolking: de Kaja-Kaja's.

Hetgeen over deze ook te 's-Gravenhage gehouden causerie in het Koloniaal Weekblad van 23 Maart j.l. werd geschreven, welk verslag getuigt van de warme belangstelling der toehoorders, kunnen wij zonder voorbehoud onderschrijven. Wij meenen de aanbeveling van deze voordracht voor de andere afdeelingen dan ook nog eens te moeten herhalen.

Pater Geurtjens weet zijn onderwerp te behandelen op een wijze, die van begin tot einde boeit. Hij vertelt ons van toestanden en gebruiken, die wij onbestaanbaar achtten, doch heeft ook voor wat ons ongeloovelijk voorkomt een verklaring, hetgeen getuigt van grondige en praktische studie. Een overzicht van de lezing kunnen wij hier achterwege laten. De Zwolsche bladen gaven zonder uitzondering uitvoerige recensies.

Het reeds gevorderde seizoen in aanmerking genomen, mogen wij de opkomst werkelijk boven verwachting noemen. Deze belangstelling doet ons het beste hopen voor de toekomst, die wij vol goeden moed tegemoetgaan.

Het in de op 13 dezer gehouden Algemeene Vergadering vastgesteld Huishoudelijk Reglement is in druk en zal den Leden en Begunstigers bij aanbieding van de kwitantie over 1933 worden overhandigd. Bij het H. R. is gevoegd een inlegblad, waarop zijn afgedrukt die artikelen uit de Statuten, welke op het doel der Vereeniging en de middelen, om dit doel te bereiken,

betrekking hebben. Voor propaganda-doeleinden zijn meerdere exemplaren van dit blaadje bij den Secretaris verkrijgbaar.

DE SECRETARIS.

Afd. Nijmegen.

Wegens gebrek aan voldoende deelname zal de excursie naar het Koloniaal Instituut 26 Mei a.s. niet doorgaan.

Reeds overgemaakte gelden zullen door den penningmeester worden terugbetaald.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Den heeren Secretarissen der afdeelingen, die hun jaarverslag nog niet hebben ingediend, wordt beleefd verzocht dit verslag alsnog te zenden aan het Algem. Secretariaat der Vereeniging, Smidswater 10 (nabij het Korte Voorhout), den Haag.

Informatie-bureau.

Het informatiebureau der Vereeniging, Smidswater 10, (nabij het Korte Voorhout), Den Haag, is dagelijks geopend van 10—12 en van 2½—4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

Vergadering van de Studie-Commissie

Kon. Ver. „Oost en West", op Zaterdag Juni e.k. te 2 uur in het gebouw der Vereeniging, Smidswater 10, Den Haag.

Agenda:

1. Opening;
2. Notulen;
3. Ingekomen stukken;
4. Verdere mededeelingen in verband met de opheffing, en hare gevolgen, van het Tehuis v. Ind. Studenten;
5. Medeelingen van den eersten Gedelegeerde der Commissie, den heer W. Meijer;
6. Rondvraag en Sluiting.

De Secretaris,
VAN DER BRUGH.

VAN DE REDACTIE.

Verbetering.

Tot ons leedwezen is op de foto-pagina in het vorige nummer van het Kol. Weekblad eene fout blijven staan, waarvan de schuld nu eens niet op den breeden rug van den zetter kan worden geschoven. Een ieder zal wel begrepen hebben, dat precies in het midden in de plaats van *„rijstvuurtje"*, *„rijstschuurtje"* moet worden gelezen.

Commissariaat voor Indische Zaken.

Opleiding militair apotheker.

Ter kennis van belanghebbenden wordt gebracht, dat in 1933 voor twee jongelieden, die dit jaar de studie in de artsenijbereidkunde aan de Nederlandsche universiteiten zullen aanvangen, de gelegenheid bestaat om te worden opgeleid voor de betrekking van militair apotheker bij het leger in Nederlandsch-Indië; van bedoelde plaatsen kan één worden bezet door een in Indië aan te nemen gegadigde.

Aan deze opleiding is verbonden eene tegemoetkoming in de studiekosten van ƒ 4200, welk bedrag tijdelijk wordt verminderd met 10 %, uit te betalen in maandelijksche termijnen van ƒ 58,50, terwijl het eventueele verschil tusschen het geheele (met 10 % verminderde) bedrag der tegemoetkoming in de studiekosten en het bedrag, dat gedurende de opleiding wordt genoten, na verwerving van het apothekersdiploma in eens wordt uitbetaald.

De collegegelden tijdens de geheele studie komen voor rekening van den aan te nemen gegadigde.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen bij afdeeling C. van het Commissariaat voor Indische Zaken bij het Departement van Koloniën.

Gegadigden behooren zich vóór 24 Juli 1933 bij gezegeld verzoekschrift te wenden tot het Departement van Koloniën (Commissariaat voor Indische Zaken), onder overlegging van:

a. een uittreksel uit het geboorteregister of, ter vervanging daarvan, een akte van bekendheid;

b. een bewijs, dat hij Nederlander of uit anderen hoofde Nederlandsch onderdaan is;

c. een bewijs van goed gedrag, afgegeven door den burgemeester der laatste woonplaats;

d. het getuigschrift, vereischt voor toelating tot de studie en de examens aan eene Nederlandsche universiteit in de faculteit der wis- en natuurkunde met cijferlijst;

e. tenzij kan worden aangetoond, dat de gegadigde niet dienstplichtig is in Nederland, een bewijs betreffende den dienstplicht, en

f. eene verklaring of hij al dan niet eene verbintenis heeft gesloten bij de marine of het leger hier te lande, dan wel voor het reservepersoneel daarvan.

De Gecommitteerde voor Indische Zaken,
TH. VAN VOORTHUYSEN.

Luchtpost naar Indië.

Met het vliegtuig, dat op 18 Mei j.l. van Schiphol naar Ned.-Indië is vertrokken werd 276 K.G. 770 G. bruto luchtpost verzonden, met een netto gewicht van 245 K.G. 300 G.

De zending bevatte 373 briefkaarten en postwissels; 14688 brieven t/m. 5 gram; 1094 brieven t/m. 10 gram; 1939 stuks zwaarder dan 10 gram; 205 drukwerken, akten en monsters zwaarder dan 5 gram; 2834 stuks bestemd voor tusschenliggende landen; tezamen 21133 stuks; benevens 3 postpakketten met een bruto gewicht van 3 K.G. 800 G.

Jaarverslag 1932 van het gesticht „Oranje-Nassau".

Wij ontvingen het verslag over het jaar 1932 van het Gesticht „Oranje-Nassau" te Magelang, Godsdienstleeraar-Directeur, de heer Joh. van der Steur. Het verslag is met aardige foto's verlucht en, ondanks de ongunst der tijden, in opgewekten toon gesteld, zooals we dat van „Papa" van der Steur gewend zijn. Einde 1932 bevonden zich in het Gesticht 800 Indo-Europeesche kinderen en 144 Amboneesche. Zeker onnoodig te zeggen, dat de financiën er niet rooskleurig voorstaan; meer dan ooit zijn dan ook bijdragen, hoe gering ook, van harte welkom.

Het verslag ligt op onze leestafel bij het Algemeen Secretariaat der Vereeniging, Smidswater 10, bij het Korte Voorhout, den Haag, ter inzage voor onze leden.

Brieftelegrammen voor Ned.-Indië.

In afwijking van de bestaande bepalingen kunnen voortaan in het telegraafverkeer met Ned.-Indië telegrafische postwissels als brieftelegram worden verzonden.

Voorts zijn voor brieftelegrammen in het verkeer met Ned.-Indië alle betaalde dienstaanwijzingen toegelaten, die voor uitgestelde telegrammen kunnen worden gebruikt.

Deze afwijkingen gelden echter uitsluitend bij verzending via „Hollandradio", den rechtstreekschen nationalen weg.

In Nederland aangekomen verlofgangers

Mej. S. Weiler, hoofdverpleegster bij den hospitaaldienst, Hendrik Zwaardecroonstr., p.a. den heer Elsbach, Den Haag; G. M. van Wamel, agent 1e kl. der Soerabajasche Weeskamer te Malang, Zandvoort. H. H. Eekenhausen, gediplomeerd gezaghebber 1e kl. b.h. B.B., Weimarstraat 240, Den Haag; A. van Heusden, tijdelijk wnd. insp. b.d. P.T.T.-dienst, Billitonstraat 5, Apeldoorn; J. Jansen, schoolhoofd b.h. O.W.L.O., Maaswijkstraat 19, Scheveningen; W. Lengton, schoolarts bij het O.W.L.O., Rijksstraatweg E 331a, Dubbeldam; M. B. Ripelius, technisch leider der veldpolitie te Tandoengpandan, p.a. O. Gevers, van Tuldenstraat 2 's-Hertogenbosch, W. H. G. Struyk, hoofdopzichter Weg en Werken b.d. Staatstramwegen, Laan van Meerdervoort 288, Den Haag; B. Oostra, schoolhoofd b.h. O.W.L.O., Daguerrestraat 103, Den Haag; L. Jonker, tijd. wnd. stationscomm. 1e kl. b.d. S.S. en Tr., p.a. J. L. Willems, Copernicuslaan 187, Den Haag; A. Roodenburg, adj.-insp. v. Fin., p.a. fam. L. Voogt, Grensstraat 43, Amsterdam-O.; E. C. Brangert, landmeter 2e kl. b.h. kadaster, p.a. Ver. van Ind. Verlofgangers, Weede van Dijkveldstraat 337, Den Haag; Mej. J. S. Hamar de la Brethonière, hoofdonderwijzeres b.h. O.W.L.O., Acaciastr. 19, Den Haag; W. F. Hellendoorn, boekhouder bij de Oembilinsteenkolenmijnen, Galvanistraat 87, Den Haag; W. J. G. D. H. Ch. Emeis, schoolhoofd b.h. O.W.L.O., Ammerstol (Z.-H.); W. F. Lubink Weddik, controleur 1. kl. b.h. B.B., Ned. Handel Mij., Den Haag.

Mej. B. A. C. Ellis, klerk ter Administratie van Fin. in Suriname, Maagdepalmstraat 84, Den Haag; Mej. M. E. Vahrmeyer, hoofdverpleegster in de inrichting ter verpleging van krankzinnigen op Wolffenbuttel in Suriname, p.a. den heer J. van Boxel, Galder 380, Ulvenhout.

SURINAME (AMBTENAREN OP WACHTGELD).

J. C. Schipper, gew. commies ten park. van den proc.-gen., tevens ambtenaar v.h. Hulpbur. v.d. Ind. Eigendom; Columbusstr. 243 Den Haag.

NOMINATIEVE OPGAVE VAN OFFICIEREN EN ONDERLUITENANTS.

a. met verlof hier te lande aangekomen: C. Reeling Knap, off. v. gez. 2e kl., 2e Schuytstr. 346 Den Haag; K. J. Luchtinger, 1e luit. inf., Obrechtstraat 363; M. Bayens, kapt.-intend., Ant. Heinsiusstraat 75, Den Haag; G. F. Kotter, off. v. gez. 2e kl., Deventerstraat 90, Amersfoort; P. J. J. v. d. Broeke, 1e luit. inf., Alexander Battalaan 62, Maastricht;

b. die van adres veranderd zijn: J. W. van Marle, van Soutelandelaan 57, Den Haag; K. T. Overakker, kap. gen. staf, Laan van N.-O.-Indië 105, Den Haag;

c. die benoemd zijn: C. Borgmeijer, off. v. gez. 2e kl., Laan van Meerdervoort 43¹, Den Haag; dr. B. J. W. Beunders, off.

v. gez. 2e kl., Stevinstraat 76, Den Haag; E. Krijgsveld, off. v. gez. 2e kl., Oosterstraat 395, Ter Apel; D. Smit, Scheldestraat 45, Vlissingen; D. Ouwehand, Julianalaan 5, Katwijk a. Zee;

d. gepensionneerd zijn: P. W. van Driel, kap. inf., Ned. Ind. Handelsbank Den Haag; A. C. Koot, maj. d. inf.,, Pens. Offermans, Apeldoorn; R. G. Leegstra, kol. art., Groenteweg 93, Den Haag.

Met Pensioen

Dr. G. W. Kieviet de Jonge, onder-directeur v.h. geneeskundig laboratorium, p.a. J. A. van Overeen, Danckertstraat 35, Den Haag; J. J. Bosse, mulo-onderwijzer, Rijn en Schiekade 72, Leiden; F. Roncken, schoolhoofd. b.d. Openb. Holl. Ind. School te Magelang, Kessel (Lbg.). F. Borgman, hoofd v.d. Openbare ambachtsschool voor Inlanders te Semarang, Boschweg 37 II, Apeldoorn; A. van Zutphen, landskasambtenaar 2e kl., v.h. kantoor voor Administratie, Verhulststraat 104, Den Haag; Mej. J. Grol, boekhouder 1e kl. b.d. S.S. en Tr., p.a. fam. Hut, v. Hogenhoucklaan 61, Den Haag.

Alphabetische opgave van leden der Koninklijke Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen, c. q. het houden van voordrachten over verschillende onderwerpen.

J. C. BAARS, Jagersweg 42, Apeldoorn. Voordrachten over eenige Indische onderwerpen, o.a. over de Wayang.

C. P. J. BLOK, gep. Ass.-resident, laatstelijk van Soerakarta, Klimopstraat 131, Den Haag. Javaansch en Maleisch.

J. F. H. GIJSBERTS, Gep. Hoofd eener school in Ned. Indië; H. T. O. Laakkade 80, Den Haag, Kamer 126. Privaatlessen op alle uren van den dag in alle vakken van het L. O. en, voor zoover de vakken op de H.B.S. betreft, ook voor lessen in Fransch, Ned. taal en letterkunde, Geschiedenis, Aardrijkskunde en Cosmographie. Genegen leerlingen aan huis te ontvangen voor toezicht op werk.

M. HAGNAUER, Ieplaan 17, Den Haag, Tel. 333919. Leerares Mercurius en M.O. Fransch. Privaatles. Goede referentiën.

A. W. P. HOLWERDA, gepens. Ass.-Res., Vondelstraat 170, Den Haag, Tel. 330522. Les in het Javaansch.

B. HULSHOFF, cand. notaris, Laan van Meerdervoort 13, 's-Gravenhage, Tel. 332585. Opleiding voor de examens van cand. notaris in Ned. Indië en Nederland.

L. TH. J. KOREMANS, Oud-Directeur eener Handelsschool, Druivenstraat 11, Den Haag. Wiskunde, Boekhouden, Nederl. Handelscorrespontie. Typen en Stenografie; privaatopleiding voor alle examens.

HET NED. TECHNICUM „P. B. N. A.", Directeur E. J. Rothuizen en F. Wind, Arnhem. Is een volledig ingerichte technische school, die volgens de schriftelijke methode opleidt voor alle technische examens en beroepen. Toezicht van het Rijk en K. I. van Ingenieurs op de eindexamens.

J. J. M. H. NIJST, Lid Ned. Inst. van acc., Sloetstraat 3, Nijmegen, Korte Poten 28, Den Haag, Privaatles accountancy.

DRA. A. PAARDEKOOPER, Leerares M. O. Hondecosterstraat 24, Amsterdam (Z.). Privaatles Engelsche taal en letterkunde, Handelscorrespondentie, Grammatica en Conversatieles.

Mr. E. RIJKE, Oud Ind. Recht. Ambtenaar, Witte Rozenstraat 20, Leiden, Ned. Ind. Wetboek, Adatrecht, Staatsinstellingen van Ned. Indië, Suriname en Curaçao, Javaansch, Maleisch en Madureesch.

W. RIJKEE, oud-hoofdonderwijzer in Ned.-Indië, Thomsonlaan 25, Den Haag. Omgangs-Maleisch.

M. SCHOONDERBEEK, Leeraar in handenarbeid, Rietzangerlaan 22, Den Haag.

Namen en adressen der Afdeelings-secretarissen.

Amsterdam: L. D. Petit, Van Breestraat 21.
Amersfoort: Mr. E. H. Bergsma, Huygenslaan 7.
Arnhem: H. A. Kraaijenbrink, Ernst Casimirlaan 60.
Apeldoorn: J. C. Baars, Jagersweg 42.
Bergen op Zoom: C. Sitsen, Antwerpsche Straat 28.
Breda: E. W. v. Vegchel, Ginnekenweg 119.
Curaçao: H. J. C. Bodenburg Hellmund, Willemstad.
Deventer: Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., Singel 1.
't Gooi: A. Hoogesteger, Bisonlaan 4, Hilversum.
Groningen: Mr. J. Feitsma, Heerestraat 79.
Den Haag: J. C. Baudoin, Jac. Hopstraat 12.
Haarlem: H. P. Deinum, Van Hogendorpstraat 3.
Leeuwarden: C. J. B. Boekwijt, Ferd. Bolstraat 32, Huizum (bij Leeuwarden).
Leiden: Mr. E. Rijke, Witte Rozenstraat 20.
Nijmegen: Mevr. M. R. S. Bleckmann—Hoogenstraaten, Berg en Dalsche weg 134.
Suriname: M. H. Stephan, Zwartenhovenbrugstraat 35, Paramaribo.
Rotterdam: F. A. Vervloet, Mathenesserlaan 264 h.
Utrecht: Mevr. L. P. v. d. Wijk—v. d. Haar, Hieronymusplantsoen 8.
Zwolle: J. Kramer, Sophiastraat 13.

Mutatiestaat van 17 tot 24 Mei '33

Nieuwe Leden:	Voorgesteld door:
G. C. Kleijse, Directeur Bredasche Courant te Breda, Groote Markt 33.	den Algemeen Secretaris der Vereeniging.
W. van Aken, Zwolle, Julianastraat 43.	Het Afdeelingsbestuur van Zwolle.
G. H. J. Kars, Zwolle, Thorbeckestraat 76.	Het Afdeelingsbestuur van Zwolle.
G. F. A. Prinsen, Zwolle, Bagijnestraat 29.	Het Afdeelingsbestuur van Zwolle.
J. Verseveldt, Zwolle, Wipstrikkerallee 27.	Het Afdeelingsbestuur van Zwolle.
R. J. J. M. Tellegen, Zwolle, Kamperstraat 19.	Het Afdeelingsbestuur van Zwolle.
J. A. Ruberg, Zwolle, Begoniastraat 3.	Het Afdeelingsbestuur van Zwolle.
J. W. van Mansveldt, Zwolle, Emmastraat 11.	Het Afdeelingsbestuur van Zwolle.
W. H. Welter, Zwolle, Emmastraat 11a.	Het Afdeelingsbestuur van Zwolle.
F. H. G. M. Cromme, Zwolle, Emmawijk 2.	Het Afdeelingsbestuur van Zwolle.

Adresveranderingen:

J. J. van Helsdingen, Oud-Gouverneur van Soerakarta, van: Den Haag, naar: Hilversum, Utrechtsche Weg 105. (Sontributie '33 reeds voldaan.)

G. Mulder, Oud Dirig. Off. van Gezondheid 1ste kl., Arts, van: Magelang naar: Bussum, Jacob Obrechtlaan 1 (behoort voortaan tot de Afd. 't Gooi).

M. J. Priems, onderwijzer m. v. van Kediri naar Warnsveld (Gld.) (rekent tot de Afd. Deventer.)

D. Molenkamp, Directeur 's Lands Radio en Telefoondienst, van: Curaçao naar: Winschoten (Gr.) Olieslagerstraat 26 (rekent tot de Afd. Groningen).

C. G. E. de Jong, Ass.-Resident m. v. Haarlem, van: Berkenrodestraat 44, naar: Hazepaterslaan 4.

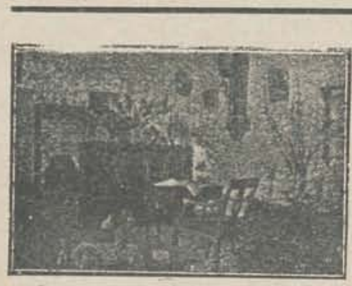
I. Bos, Dordrecht, van Rozenhof 29 naar Nic. Maessingel 153.

Ds. J. F. Verhoeff, Predikant, van: Katwijk a. d. Rijn naar: Hoek van Holland, Schoolstraat 30a.

Mr. W. M. A. Weitjens, van: Voorburg, Laan van Leeuwenstein 6, naar: Den Haag, van Zaeckstraat 99.

Dr. P. J. L. Cleintuar, Arts te Cheribon, thans: Kedjaksa-an 38.

L. F. Weyerman, 1ste Luitenant Inf., thans te Magelang, Badaän 1.

Van onze Adverteerders

SEINPOST.

Jij wordt mijn vrouw!

Adolphe Ménard, een Parijsche architect, die de vijf kruisjes al achter den rug heeft, is een onverbeterlijke pretmaker, die een ongeneeslijk zwak heeft voor het schoone geslacht. Als een vlinder fladdert hij van rood naar zwart, van blond naar bruin en vergeet graag en gemakkelijk, dat hij sinds één jaar met Alice, een bekoorlijke jonge vrouw, getrouwd is. Zelfs de verjaring van hun trouwdag heeft hij schromelijk vergeten. Om zijn vrouwtje weer gunstig te stemmen, neemt hij haar mee naar een vroolijke omgeving, een elegante bar. Als zij zich naar een tafeltje begeven, dat voor hen is gereserveerd, zien zij dat hun plaats reeds door een heer is ingenomen. „Een jonge, knappe man", denkt Alice bij zichzelf. De onbekende stelt ten opzichte van Alice hetzelfde vast: „sapristi, wat is die vrouw mooi!" en excuseert zich glimlachend....

Eenige vrouwelijke bezoekers roepen: „Baby is er ook". Dat is namelijk de niet heel serieuse bijnaam van Ménard. Slanke handjes wuiven hem toe en Ménard verlaat Alice om zich met zijn kennisjes te onderhouden.

De jongeman van zooeven ziet, dat Alice geruimen tijd alleen zit en noodigt haar voor een dansje uit. Aarzelend geeft zij daaraan gevolg. Hij verneemt, dat Alice getrouwd is en ziet, dat Ménard haar op ergelijke wijze verwaarloost. Ménard maakt intusschen kennis met Loulou Fazelle, van beroep cabaret-artiste. Als Ménard, in het bezit van Loulou's adres, naar zijn tafeltje terugkeert, is Alice verdwenen. Haar rit naar huis verloopt ietwat ongewoon, want de jongeman heeft de brutaliteit gehad mee te rijden. Bovendien is hij zoo vrij geweest, haar de stellige verzekering te geven, dat zij zijn vrouw zal worden! Maar de huisdeur valt in elk geval voor zijn neus dicht!

Den volgenden dag brengt Ménard Loulou Gazelle een bezoek en is er getuige van, dat zij een heer de deur wijst. Ook de brutale jongeman begeeft zich wederom op het pad der liefde. Hij laat zich bij Alice als den nieuwen bediende aandienen. Terwijl zij opgewonden met elkaar praten, komt Ménard thuis, Alice verstopt den jongen onbekende vlug in een telefooncel. Daar luistert de laatste een gesprek tusschen Ménard en Loulou af en hoort, dat Loulou ter wille van Ménard van haar vriend Latour niets meer moet weten. Spoedig daarna wenscht een heer Ménard te spreken. Het blijkt de onbekende jongeman te zijn, die zich voor Henri Latour, den gewezen vriend van Loulou, uitgeeft en Ménard zoolang met schandaal dreigt, tot dezen hem als particulier secretaris bij zich in huis neemt. Vervolgens zoekt de ijverige secretaris Loulou op en weet haar over te halen met Ménard een reisje te maken onder voorwendsel, dat Ménard in Cap Fréhal een speelzaal moet bouwen, hetgeen prompt gebeurt. Alice merkt, dat de nieuwe secretaris haar man wil isoleeren en reist hem achterna. In Cap Fréhal merkt Alice, dat haar man geen deugdzaam echtgenoot is, weshalve zij besluit, haar lot aan den onbekenden jongeman toe te vertrouwen.

***

Weekbericht van 12 tot 18 Mei 1933.

De Nervositeit in den internationalen politieken toestand is tegen het einde der week *aanmerkelijk geluwd.* Met spanning zag men de rede van den Duitschen Rijkskanselier tegemoet; men vreesde, dat zijn verklaringen tot een mislukking van de ontwapeningsconferentie zouden leiden. De conciliante toon van zijn rede was een aangename verrassing voor de geheele wereld en bewijst, dat ook Duitschland ernstig wil medewerken aan het economisch herstel der volkeren. De nota van President Roosevelt aan alle naties der wereld getuigt wederom van den vasten wil der Vereenigde Staten om *actief* aan de oplossing der wereldproblemen en de ontwapening mede te werken. De president beschouwt als taak van de in Juni samenkomende conferentie de uitwerking van een programma tot *verhooging der goederenprijzen* en een ontwerp, hetwelk als aanvulling van de programma's der verschillende landen voor het *economisch herstel* dienen moet.

Daar de grootste en machtigste Mogendheden der wereld hebben verklaard, dat er *nu* gehandeld *moet* worden, valt aan een *gunstig resultaat* der conferentie bijna niet meer te twijfelen, zelfs al zou deze door de veelheid der te behandelen problemen en de uit elkaar loopende belangen langer duren dan eerst gedacht werd.

De *Internationale beurzen* namen de beide bovengenoemde redevoeringen gunstig op en reageerden met een vastere stemming op de effectenmarkten. Wij gelooven niet te falen in ons vermoeden, dat de beurzen onder den invloed der gunstige atmosfeer, waarin de laatste voorbereidingen voor de dringend verbeide economische conferentie getroffen worden, in hun tendenz een *gegrond optimisme* tot uitdrukking zullen brengen. Dit optimisme zal zich vooral uiten in een opwaartsche beweging van die fondsen, welke van de beraamde maatregelen het eerst zullen profiteeren.

In de Vereenigde Staten heerscht ook verder de opvatting, dat de inflatie-ontwikkeling een gunstige uitwerking zal hebben op den economischen toestand der wereld; de in de weekstatistieken tot uitdrukking komende verbetering is *belangrijk grooter* dan in dezelfde maanden van het vorige jaar; het binnenkomen van orders in verschillende takken van industrie is zeer bemoedigend en de bedrijvigheid in de ijzer- en staalindustrie is reeds tot 35 % gestegen. Deze gunstige berichten leidden aan de

NEW-YORKSCHE BEURS

tot een verdere verbetering van *U. S. Steel* en *Beth. Steel.* Ook voor spoorwegaandeelen, speciaal voor *Baltimore, Illinois* en *Pennsylvania* bestond groote belangstelling.

Levendige vraag bestond voor *American Tel. & Tel.* welke naar aanleiding van het onveranderd kwartaalsdividend van $ 2.25 eenige procenten konden stijgen.

Een *geweldige opwaartsche beweging* voltrok zich in *huiden- en lederfondsen*, waarop wij in ons laatste weekbericht speciaal de aandacht hebben gevestigd. Wij kunnen met genoegen vaststellen, dat *U. S. Leather* in de afgeloopen week van $ 9 1/8 tot $ 12 1/8, dus meer dan 30 % zijn gestegen. Wij blijven voor deze aandeelen ook verder *vast gestemd*, daar de termijnprijzen voor huiden en leder opnieuw ca. 10 % zijn opgeloopen.

De stemming aan de

AMSTERDAMSCHE BEURS

bleef in den loop der week eenigszins terughoudend en zelfs de vaste stemming aan de buitenlandsche beurzen kon aanvankelijk slechts voorbijgaand een vastere tendenz te voorschijn roepen.

De leidende fondsen als *Kon. Olie*, *Philips*, *H. V. A.* en *Amsterdam Rubber* toonden slechts geringe koersschommelingen en sloten ongeveer op het niveau van de vorige week.

Wij blijven echter voor *thee- en rubberaandeelen* vast gestemd en noemen van de eerstgenoemde vooral *Sindang Sari Cult. Mij.* welke naar onze meening als bijzonder koopwaardig te beschouwen zijn.

De hier verhandelde *Amerikaansche fondsen* vonden in overeenstemming met New-York een flinke belangstelling met wisselende tendenz.

Metaalwaarden konden hun koers goed handhaven, terwijl de door ons aanbevolen *Huiden- en lederfondsen* een *krachtige koersstijging* behaalden. *U. S. Leather comm. shares* bereikten een koers van ca. 11 % terwijl *Am. Hide and Leather pref. shares* ca. 32% noteerden tegen 25 % in de vorige week.

De in de laatste dagen in New-York voor *Kunstzijde-aandeelen* heerschende vaste stemming geeft ons aanleiding, speciaal op *American Enka* de aandacht te vestigen. Deze Mij. beschikt over prima moderne fabrieken en werkt momenteel met een capaciteit van 90—100 %. De liquide middelen zijn zeer ruim en bedroegen op 1 Jan. 1933 $ 4.700.000 waartegenover slechts $ 300.000 loopende verplichtingen stonden. De huidige koers van $ 15 p.sh. is in verhouding tot de andere Amerikaansche kunstzijdeaandeelen als *absoluut goedkoop* te beschouwen; wij verwachten in deze, aandeelen binnenkort een *flinke koersstijging.*